



Praktijkgids Biologische akkerbouw

Deel Stamslabonen



Stamslabonen

Plant

De boon behoort tot de vlinderbloemige gewassen.

Bonen worden geteeld op alle grondsoorten. Ze groeien bij voorkeur goed op humusrijke, vochthoudende en lichte gronden. Gronden met een pH beneden de 4,8 zijn ongeschikt voor bonenteelt. Bij een hogere pH neemt de kans op mangaangebrek toe (pH > 7).

Bonen hebben een ondiep wortelstelsel. In een droge periode is beregenen dus aan te raden. Naast een goede vochtvoorziening stellen bonen ook eisen aan de ontwatering. Bij een slechte ontwatering zal het gewas door zuurstofgebrek snel gaan afsterven.

Plaats in de vruchtwisseling

Bonen kunnen zeer intensief geteeld worden. Het wordt echter aangeraden om maar om de 5-6 jaar bonen of andere vlinderbloemigen te telen op hetzelfde perceel om problemen met ziektes te vermijden. In principe zijn alle gewassen goede voorvruchten voor bonen, zolang ze geen structuurbederf met zich meebrengen. Enkel spinazie is af te raden omwille van de mogelijke schade door de bonevlieg.

Bonen zijn mogelijk als voorteelt voor nagenoeg alle gewassen.

Zaaibedbereiding

De grondbewerking moet gericht zijn op het verkrijgen van een vlak, fijn en voldoende bezakt zaaibed. Een uniforme diepte van het zaaibed is belangrijk voor een gelijkmatige opkomst.

Zaai

Tijdig zaaien laat de zaai van een (vlinderbloemige) groenbemester toe na de bonenteelt, wat een meerwaarde betekent voor de volgteelt. Zaaien tussen half mei en half juni is aangewezen. Vanwege de minimumkiemtemperatuur (minimaal 10°C) moet bij vroeg zaaien ondieper worden gezaaid (2 cm) dan bij latere zaai (7 cm). Diep zaaien geeft betere mogelijkheden voor mechanische onkruidbestrijding, men is echter afhankelijk van de weersomstandigheden.

Er wordt meestal gezaaid op een rijafstand van 50 cm. Deze rijafstand vergemakkelijkt de mechanische onkruidbestrijding en laat een snellere opdroging van het gewas toe waardoor schimmelziekten minder een kans krijgen. Er wordt gestreefd naar 25 à 35 planten per m² (25 op zand, 35 op klei).

Bemesting

Door de late zaai, is onder normale omstandigheden reeds voldoende N beschikbaar uit mineralisatie. Wanneer dit niet het geval is en ook geen mineralisatiegolf verwacht wordt, vb. door vertering van gewasresten van de voorteelt, is een beperkte bemesting tot 75 kg N/ha aanbevolen.

Bij een te hoge N-gift wordt de kans op verliezen door schimmelziekten zeer groot.

Onkruidbestrijding

Door de late zaai is er mogelijkheid om eind april een vals zaaibed aan te leggen, men dient wel altijd op te letten voor structuurbederf. Zaaien op 50 cm rijafstand is aangeraden om minder rijen te hebben, zo kan men sneller rijden en deze rijafstand past bij alle types tractoren (courante spoorbreedte).

Samengevat is het traject voor mechanische onkruidbestrijding in bonen de volgende:

- voor de zaai wordt (eventueel) een vals zaaibed aangelegd;
- voor opkomst wordt gewiedegd;
- na opkomst wordt eerst geschoffeld met vingerwieders;
- vervolgens wordt gewiedegd in de lengterichting van en dwars op de rijen;
- als laatste wordt terug geschoffeld en aangeaard.

Bij mechanische onkruidbestrijding dient men het onkruid altijd klein aan te pakken.

Manueel wieden in de rij kan nodig zijn indien er veel zaadonkruiden zijn.

Voor de machinale oogst moet alle kamille, zwarte nachtschade, kleefkruid en distels verwijderd worden.

Manuele onkruidbestrijding: 20 tot 50 uren.



Gewasbescherming

Aaltjes

Om het risico op de ontwikkeling van aaltjes te beperken, moet de vruchtwisseling met bonen zeker 1 op 5 zijn. Bij bonen gedijen vele aaltjessoorten goed, oa. stengelaaltje, Geel bietencystenaaltje, Noordelijk wortelknobbelaaltje. Bestrijding van deze is niet mogelijk. Om een aantasting te voorkomen, dient een voldoende ruime vruchtwisseling te worden aangehouden en mag men geen bonen telen op besmette grond.

Insectenbestrijding

Voorname de bonevlieg vormt hier een probleem. Daartoe zaait men beter geen bonen na de teelt van spinazie en dient men te zaaien onder gunstige omstandigheden zodat een snelle opkomst verzekerd is.

Bladluizen, mijten en bladvreterende nachtvlinders kunnen zich ontwikkelen gedurende de teelt. Bij een hoge insectendruk is het mogelijk om te behandelen tegen bladluizen en nachtvlinders.

Ziekten

De rassenkeuze is een heel belangrijk criterium ter voorkoming van schimmelziekten. Men kiest best voor rassen die weinig gevoelig zijn voor *Botrytis* en hoogdragend zijn. Andere ziekten kunnen sporadisch voorkomen, maar vormen normaliter geen probleem als er ruim genoeg gezaaid wordt.


Oogst

De opbrengst is afhankelijk van de grondsoort, perceel, ras, zaaidatum en oogstdatum, bemesting, ziekten en plagen en weersomstandigheden. Het oogsttijdstip wordt in de praktijk bepaald door de afnemer.

Gemiddeld is een opbrengst van 8 à 10 ton/ha haalbaar.

Bibliografie:

- BLIVO, 1998. Bedrijfsontwikkelingsplan akkerbouw, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brugge, pg. 13-14
- Anoniem, Teelt van stamslabonen, teelthandleiding nr. 27, Proefstation Lelystad, Lelystad (NI), 64 pp.

 Coördinator: I. Vuylsteke (PCBT)
Co-auteurs: L. Delanote (PCBT)
J. Bruyère (FREDON)
M. Legrand (FREDON)

Partners van het VETAB-project



Groupement des Agriculteurs Biologiques du Nord-Pas de Calais (GABNOR)

Z.I. Le Paradis, 59133 Phalempin, Frankrijk
Tel : +33 (0)3 20 32 25 35
Fax : +33 (0)3 20 32 35 55
E-mail : info@gabnor.org
Website: <http://www.gabnor.org>



Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt (PCBT)

Ieperseweg 87, 8800 Rumbek, België
Tel: +32 (0)51 27 32 00
Fax : +32 (0)51 24 00 20
E-mail : povlt.pcbt@west-vlaanderen.be
Website: <http://www.pcbt.be>



Centre pilote bio (CEB)

ex-Centre technique pour le développement de l'agriculture et de l'horticulture biologique
Rue de la Cité 14, 4360 Oreye, België
Tel: +32 (0)19 67 60 65
Fax : +32 (0)19 67 60 65
E-mail : ebribosia@yahoo.com



Fédération Régionale de Défense contre les Organismes Nuisibles Nord Pas-de-Calais (FREDON)

Rue Becquerel, BP 74, 62750 Loos en Gohelle, Frankrijk
Tel: + 33 (0)3 21 08 62 90
Fax : +33 (0)3 21 08 64 95
E-mail : fredon@fredon-npdc.com
Website: <http://www.fredon-npdc.com>



Chambre régionale d'agriculture du Nord Pas de Calais

140 boulevard de la Liberté, BP1177, 59 013 Lille cedex, Frankrijk
Tel: +33 (0)3 20 88 67 54
Fax : +33 (0)3 20 88 67 29
E-mail : alainlecat@nord.chambagri.fr



Centre d'Etudes pour le Développement d'une Agriculture Plus Autonome et Solidaire (CEDAPAS)

Maison des paysans, 71bis rue Roger Salengro, 62223 Saint Laurent Blangy, Frankrijk
Tel: +33 (0)3 21 24 31 54
Fax : +33 (0)3 21 24 31 51
E-mail : cedapas@wanadoo.fr



Service Régional de la Protection des Végétaux (SRPV)

81 rue Bernard Palissy, BP 47, 62750 Loos en Gohelle, Frankrijk
Tel: +33 (0)3 21 08 62 70
Fax : +33 (0)3 21 43 97 12
E-mail : serge.duvauchelle@agriculture.gouv.fr



Centre pour l'agronomie et l'agro-industrie de la province du Hainaut (CARAH)

Rue Paul Pastur 11, 7800 Ath, België
Tel: +32 (0) 68 26 46 32
Fax : +32 (0) 68 26 46 35
E-mail : ferme@carah.be



Centre Wallon de Recherches Agronomiques - Section Systèmes Agricoles (CRA-W)

Rue de Serpont 100, 6800 Libramont, België
Tel: +32 (0) 61 23 10 10
Fax : +32 (0) 61 23 10 28
E-mail : michelante@cra.wallonie.be
Website : <http://www.cra.wallonie.be>

Het VETAB-project werd gerealiseerd in het kader van het Intereg III programma dat wordt gefinancierd door de Europese Unie (EFRO)



Het VETAB-project

Het project 'Valorisatie grensoverschrijdende ervaringskennis in de biologische landbouw' (VETAB) is een project dat werd ontwikkeld door negen Franse, Vlaamse en Waalse partners in het kader van het Interreg III programma van de Europese Unie.

Het project heeft de ontwikkeling van de biologische landbouw in de drie betrokken regio's tot doel. Hierbij wordt gesteund op een grensoverschrijdende, elkaar versterkende samenwerking tussen de betrokken partners die gedurende het project werd ontwikkeld.

Meer specifiek richt het project zich op de ontwikkeling van de biologische akkerbouw en industriegroenteteelt. Deze landbouwbedrijven worden bij hun omschakeling naar de biologische teeltmethode geconfronteerd met specifieke knelpunten die niet gelden voor andere bedrijfstypes (vb. melkveehouderij). Akkerbouw maakt bovendien een belangrijk deel uit van de landbouwactiviteit in het grensgebied.

De specifieke dynamiek van het project bestaat erin om te steunen op de bestaande complementariteit tussen de drie betrokken regio's en meer bepaald op de competentie van de verschillende partners en op hun uiteenlopende en ruime ervaring in de biologische landbouw. Het project gaat in wezen om de valorisatie van de grensoverschrijdende ervaring beginnend met die van de landbouwers. In dit kader stimuleert het project ook de bezoeken en de uitwisselingen tussen de landbouwers van het grensgebied om ze zodoende te laten samenwerken eerder dan concurrenten voor elkaar te zijn.

Het Interreg gebied beslaat de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Namen en Henegouwen en de departementen Nord en Pas de Calais.

Verantwoordelijke uitgever :

Christine Boutin

Ontwerp :

Gabnor

Redactie :

Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt (PCBT)

Groupement des Agriculteurs Biologiques du Nord-Pas de Calais (GABNOR)

Centre pilote bio (CEB)

Fédération Régionale de Défense contre les Organismes Nuisibles Nord Pas-de-Calais (FRÉDON)

Chambre régionale d'agriculture du Nord Pas de Calais

Centre d'Etudes pour le Développement d'une Agriculture Plus Autonome et Solidaire (CEDAPAS)

Service Régional de la Protection des Végétaux (SRPV)

Centre pour l'agronomie et l'agroindustrie de la province du Hainaut (CARAH)

Centre Wallon de Recherches Agronomiques - Section Systèmes Agricoles (CRA -W)

Foto's :

Gabnor, PCBT

Februari 2005

